

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 9 maja 2024 r.,

sprawy **M. Ż.**

skazanego z art. 160 § 1 k.k. w zb. z art. 157 §1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 244 k.k.

z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 28 listopada 2023 r., sygn. akt IV Ka 622/23

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 21 lipca 2023 r., sygn. akt II K 795/23

**oddala kasację jako oczywiście bezzasadną, a kosztami
sądowymi postępowania kasacyjnego obciąża skazanego.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim wyrokiem z dnia 21 lipca 2023 r., sygn. akt II K 795/23, uznał M. Ż. za winnego popełnienia zarzuconych czynów wyczerpujących znamiona: art. 160 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (czyn z pkt I), art. 244 k.k. (czyn z pkt II), i wymierzył mu karę za czyn z pkt I 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, za czyn z pkt II - karę roku pozbawienia

wolności, oraz jako karę łączną - 3 lata pozbawienia wolności, nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego R. Ł. w wysokości 30 000 zł., zakaz prowadzenia pojazdów na okres 8 lat, a także obciążył kosztami i opłatami.

Od powyższego wyroku apelacje złożyli: pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego R. Ł. oraz oskarżyciel publiczny, podnosząc między innymi zarzut rażącą niewspółmierność kary orzeczonej wobec M. Ż. .

Po rozpoznaniu tych apelacji, Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim wyrokiem z dnia 28 listopada 2023 r., sygn. akt IV Ka 622/23, zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim w ten sposób, że podwyższył wymiar kary pozbawienia wolności orzeczonej za przestępstwo przypisane w pkt I do 3 lat i 6 miesięcy oraz wysokość kary łącznej orzeczonej wobec M. Ż. do 4 lat pozbawienia wolności.

Od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 28 listopada 2023 r., sygn. akt IV Ka 622/23, kasację złożył adwokat M.B. - obrońca skazanego M. Ż. , zarzucając rażące naruszenie prawa mające wpływ na treść wyroku:

- art. 440 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. w zw. z art. 80 § 2 k.p.k. - poprzez błędną kontrolę instancyjną wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim i niedostrzeżenie z urzędu, że M. Ż. , który nie został doprowadzony na rozprawę, nie zapoznał się z aktami sprawy, jest osobą uzależnioną i wielokrotnie karaną, powinien mieć obrońcę z uwagi na skomplikowany charakter sprawy oraz właściwości osobiste;

- art. 440 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. poprzez niedostrzeżenie z urzędu, że Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim dokonał oceny z rażącym naruszeniem zasad logiki i doświadczenia życiowego, co miało wpływ na treść orzeczenia;

- rażące i mające wpływ na treść orzeczenia naruszenie art. 440 k.p.k. w zw. z art. 160 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. poprzez niedostrzeżenie z urzędu, że Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim w sposób rażący naruszył prawo materialne stosując kumulatywną kwalifikację zachowania przypisanego oskarżonemu z art. 160 § 1 k.k. i art. 157 § 1 k.k.

Podnosząc te zarzuty obrońca skazanego M. Ż. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

M.P. - Zastępca Prokuratora Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim, w pisemnej odpowiedzi na tę kasację wniósł o oddalenie kasacji obrońcy skazanego M. Ż. jako oczywiście bezzasadnej (por. pismo z dnia 29 lutego 2024 r., [...])

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy skazanego M. Ż. jest oczywiście bezzasadna w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k.

W polskim systemie prawnym podstawy kasacji strony zostały określone zdecydowanie wężiej od podstaw zwykłych środków odwoławczych (apelacji, czy zażalenia). Celem kasacji strony jest podważenie prawomocnego orzeczenia sądu odwoławczego. Konieczność zapewnienia takim orzeczeniom stabilności, powoduje ograniczenia możliwości ich wzruszania jedynie do sytuacji, gdy postępowanie sądowe dotknięte było uchybieniem zaliczanym do tzw. bezwzględnych przyczyn odwoławczych, ujętych w art. 439 k.p.k., lub gdy doszło do rażącego naruszenia prawa, którego waga i doniosłość może być porównywana z bezwzględnymi przesłankami odwoławczymi, a jednocześnie to naruszenie mogło mieć istotny wpływ na treść prawomocnego orzeczenia sądu odwoławczego. Ustawodawca uniemożliwił też stronie wnoszenie tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia z powodu rażącej niewspółmierności kary, a także (a contrario), błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia. Wskazane w art. 523 § 1 k.p.k. „rażące naruszenie prawa,” nie może być utożsamiane z wyraźnym czy też oczywistym uchybieniem prawa. W tym miejscu warto zauważyć, iż w art. 440 k.p.k., też użyto określenia **rażąca** niesprawiedliwość orzeczenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że jeżeli w kasacji został podniesiony zarówno zarzut rażącego naruszenia przepisów prawa procesowego, jak i zarzut rażącego naruszenia przepisów prawa materialnego, to w pierwszej kolejności powinien być omówiony zarzut obrazy przepisów prawa procesowego, gdyż podnoszenie zarzutu obrazy przepisów prawa materialnego jest możliwe tylko wówczas gdy ustalenia faktyczne są niesporne. Obraza prawa materialnego ma miejsce wtedy, gdy stan faktyczny został w orzeczeniu prawidłowo ustalony, a nie zastosowano do niego właściwego

przepisu (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 lipca 2005 r., sygn. akt V KK 61/05, R – OSNKW 2005, poz. 1412, z dnia 2 grudnia 2008 r., sygn. akt III KK 230/08, Lex nr 491425). Kluczowym w realiach niniejszej sprawy jest rozstrzygnięcie kwestii, czy Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, który rozpoznawał **dwie apelacje wniesione na niekorzyść** M. Ż. , wbrew dyspozycji art. 434 § 2 k.p.k., nie wydał rozstrzygnięcia na jego korzyść, gdyż zachodziły, jak podnosi w kasacji obrońca, przesłanki z art. 440 k.p.k., a tym samym rażąco naruszył przepis art. 440 k.p.k. W orzecznictwie Sadu Najwyższego przyjmuje się, że wyłącznie od uznania i oceny sądu odwoławczego, zależy to czy w niepowtarzalnych realiach rozpoznawanej sprawy, utrzymanie orzeczenia w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe. W uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2021 r., sygn. akt V KK 117/21, wskazano, iż źródłem rażącej niesprawiedliwości mogą być uchybienia, które stanowią wady treści orzeczenia zaskarżonego apelacją, to jest uchybienia określone w art. 438 pkt. 1, 1a, 3 i 4 k.p.k., jak też w przypadku ustalenia ich wpływu na treść zaskarżonego orzeczenia, uchybienia procesowe o których mowa w art. 438 pkt. 2 k.p.k. Do obrazu przez sąd odwoławczy przepisu art. 440 k.p.k. może dojść wówczas, gdy ten sąd nie skontroluje orzeczenia sądu pierwszej instancji pod kątem ewentualnej rażącej niesprawiedliwości orzeczenia, a kontrolowane orzeczenie obarczone było tą wadą, bądź gdy stwierdzając rażącą niesprawiedliwość takiego orzeczenia dokonał jego zmiany w niewystarczającym zakresie. Wbrew stanowisku z kasacji obrońcy M. Ż. , wyrok Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 21 lipca 2023 r., sygn. akt II K 795/23, nie był obarczony uchybieniami czyniącymi go rażąco niesprawiedliwym. Nie można przyjąć, że w postępowaniu przed Sadem Rejonowym w Piotrkowie Trybunalskim doszło do naruszenia art. 6 k.p.k. w zw. z art. 80 § 2 k.p.k. Rzeczywiście w toku postępowania przygotowawczego M.Ż. był poddany jednorazowemu badaniu psychiatrycznemu. Z wniosków sporządzonej wówczas opinii wynika, że M. Ż. nie cierpi na chorobę psychiczną ani upośledzenie umysłowe. Stwierdzono inne zakłócenia czynności psychicznych pod postacią uzależnienia mieszanego. W chwili popełnienia zarzucanego mu czynu jego zdolność do rozpoznania jego znaczenia i pokierowania swoim postępowaniem była zachowana, a w aktualnym stanie zdrowia psychicznego mógł on brać udział w

prowadzonym przeciwko niemu postępowaniu karnym. Jego poczytalność w toku postępowania karnego nie budziła wątpliwości, natomiast jego stan psychiczny nie stanowił przeszkody, aby mógł on prowadzić rozsądną obronę bez obrońcy. W realiach sprawy nie istniały też okoliczności ujęte dyspozycją przepisu z art. 80 § 2 k.p.k. Brak jest podstaw do przyjęcia, że Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim rażąco naruszył normę z art. 7 k.p.k., zaś zarzut naruszenia tego przepisu może być samodzielnie i bezpośrednio stawiany wyrokowi sądu odwoławczego jedynie wówczas, gdy ten sąd dokonał własnych ustaleń faktycznych, odmiennych od tych, które stanowiły podstawę orzeczenia sądu I instancji (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 kwietnia 2014 r., sygn. akt IV KK 71/14, Legalis, z dnia 26 października 2016 r., sygn. akt II KK 261/16, Legalis, z dnia 16 listopada 2017 r., sygn. akt II KK 339/170, Legalis). Przepisy polskiej procedury karnej nie zawierają katalogu reguł oceny wiarygodności dowodu, w tym zeznań świadków. Stwierdza się, że dużą rolę przy dokonywaniu oceny odgrywa element subiektywnej oceny sędziego. W wyroku z dnia 3 kwietnia 1935 r., sygn. akt I K 138/35, Sąd Najwyższy zauważył, że sąd oceniając wiarygodność zeznań świadka, opiera się bądź na bezpośrednim wrażeniu, jakie wywiera nań osoba świadka, jego zachowanie się i sposób składania zeznań, bądź na analizie treści zeznań i porównaniu jej z innymi danymi materiału procesowego, bądź wreszcie na obu tych źródłach. Z przeprowadzonych badań wynika, że każdy sędzia ma własny, indywidualny zbiór kryteriów, które wykorzystuje przy ocenie wiarygodności zeznań. Nie można też wykluczyć, że wiedza na temat wykorzystywanych w praktyce kryteriów jest wiedzą ukrytą i że chociaż poszczególne wskazania stanowią podstawę ocen, to jednocześnie nie są uświadomione. Podnosi się, iż sędziowie prawdopodobnie nie są w pełni świadomi czynników, które istotnie wpływają na dokonywanie oceny wartości dowodowej zeznań (por. B. Wojciechowski, *Analiza i ocena zeznań świadków*, Sopot 2016, s. 207 - 217). Jasne jest przy tym, iż istniejąca swoboda sędziowska w zakresie dokonywania oceny dowodów, nie może być dowolnością w odrzucaniu lub uznawaniu dowodów za wiarygodne. Sąd powinien wykazać, że u podstaw takiej decyzji legły racjonalne przesłanki i ocena ta zgodna jest z dyrektywami zawartymi w art. 7 k.p.k., a zatem dokonana została z uwzględnieniem zasad prawidłowego

rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Oczywistym przy tym jest, że sąd nie może dokonać ustaleń faktycznych w sprzeczności z dowodami, którym dał wiarę i jednocześnie zgodnie z dowodami, którym odmówił wiary. Z lektury pisemnego uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim, nie da się wyprowadzić wniosku, iż tenże Sąd rażąco naruszył unormowanie art. 7 k.p.k. Wskazać również trzeba, że Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim odniósł się do kwestii kwalifikacji prawnej czynu przypisanego z pkt I i uznał, że dopuszczalnym jest kumulatywny zbieg przepisów art. 160 § 1 k.k. z przepisami określającymi spowodowanie uszczerbku na zdrowiu (art. 157 § 1 - 3 k.k.). Dokonując kwalifikacji prawnej czynu zachodzi konieczność uwzględnienia w niej wszystkich naruszonych czynem sprawcy przepisów, których nie da się zredukować za pomocą reguł wyłączania wielości ocen. Trafnie w rozpatrywanej sprawie przyjęto, iż skoro M. Ż. kierując samochodem osobowym marki M., „włókł” na odcinku 1140 metrów drogi asfaltowej, wiszącego przy drzwiach pojazdu pokrzywdzonego R. Ł., narażając go tym samym na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, a jednocześnie spowodował u pokrzywdzonego obrażenia, powodujące rozstrój zdrowia i naruszenie czynności narządu ciała na czas dłuższy od 7 dni, to taki czyn wyczerpuje znamiona z art. 160 § 1 k.k. i art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Sąd Najwyższy podziela stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego kasacją wyroku, że wyeliminowanie z kwalifikacji prawnej tego czynu któregośkolwiek z ww. przepisów nie oddałoby w pełni kryminalnej treści zachowania sprawcy. Na marginesie można wskazać, że powołane w uzasadnieniu kasacji orzeczenia dotyczyły innych stanów faktycznych i odnosiły się głównie do relacji art. 160 § 3 k.k. z art. 155 k.k. i 156 § 2 k.k. oraz art. 220 § 1 lub 2 k.k. z art. 160 k.k.

Kierując się przedstawionym motywami Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak w postanowieniu.

[J.J.]

[ms]

